

Jürgen Ligi
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Meie: 9.09.2024 nr 34

Pangaliidu ettepanekud riigikaitsemaksu sisustamisel

Lp Jürgen Ligi

Valitsuskoalitsioon on kokku leppinud erinevatest maksutõusudest kombineeritava ajutise riigikaitsemaksu kehtestamises. Täpne maksu olemus on veel sisustamisel, kuid tänaseks teadaolevalt koosneb riigikaitsemaks lisaks eraisikute tulumaksu ja käibemaksu komponentidele ka täiendavast ettevõtete maksustamise komponendist. Ettevõtete täiendava maksustamise sisustamisel on räägitud alternatiividest traditsioonilise kasumimaksu, palgafondi maksustamise ja nn bilansipõhise riigilõivu näol.

Pangaliidu hinnangul on stabiilne maksukeskkond väärtus, mille eest me kõik ühiskonnas seisma peaksime. Mõistame, et tänane geopoliitiline olukord toob kaasa terava vajaduse riigikaitselike sihtotstarbega kulutuste suurendamiseks ning tulenevalt riigi rahanduslikust olukorrast otsitakse selleks vahendeid mh läbi maksutõusude. Juhul kui maksutõusudele alternatiivset rahastusallikat ei leita ning riigikaitsemaks struktureeritakse tänaseks avalikustatud üldprintsiipide alusel, siis soovime juhtida Teie tähelepanu, et ettevõtete täiendav maksustamine peaks meie hinnangul lähtuma järgnevatest põhimõtetest: maks peab olema ajutine, laia baasiga ja jaotuma võrdselt ning olema lihtne administreerida.

Täna arutelu all olevatest ettevõtete täiendava maksustamise alternatiividest ei toeta me bilansipõhise maksustamise ideed kuna:

- Bilansipõhine maksustamine eelistaks teenusmajandust tootvale tööstusele (kui riigi üks eesmärk on arendada tööstust, siis antud maks kannab vastupidist sõnumit, et tööstus kui kapitalimahukas valdkond ei ole riigi poolt soosingus ning iga investeering saab koheselt maksustatud)
- Bilansipõhine maks ei ole laiapõhjaline, vaid rakendub väga kitsale sektorite spektrile, milleks on suure kapitalivajadusega ettevõtted nagu tööstus-, infrastruktuuri, energia-, jaekaubanduse, valdus- ja kinnisvaraettevõtjad ning pangandus. Proportsionaalse maksustamise korral langeks mahuliselt pool maksukoormusest 200 ettevõttele ning 18 suuremat ettevõtet maksaksid kolmandiku maksust, mis tooks kaasa ebavõrdse kohtlemise.
- Sektorid on väga erineva kasumlikkusega ning seda ka sarnase bilansimahu juures. Meil on mitmeid sektoreid (nt IT ja iduettevõtlus laiemalt), kus varasid praktiliselt ei ole, aga kus toodetakse märkimisväärselt lisaväärtust. Kuna bilansipõhine maksustamine seda ei arvesta, toob see kaasa sektorite ebavõrdse kohtlemise.
- Maksustamise alused on problemaatilised ning võivad tekitada topelt maksustamist (nt ettevõtetel on osa varasid väljaspool Eestit ning nad juba maksavad seal riigis makse;

konsolideerimisgrupid, mille osa ettevõtteid ja/või filiaale asub väljaspool Eestit; ettevõtted, mis on andnud laenu või omavad osalust teistes ettevõtetes).

- Bilansipõhine maksustamine soodustaks varahaldusettevõtete, investorite ja fondide välja kolimist Eestist.
- Hinnates maksu mõju majandusele, liigub bilansipõhise maksustamise puhul maksukoormus suuresti läbi teenuste ja toodete hinnatõusu edasi tavatarbijale.

Netovarade põhine maksustamine oleks oma olemuselt aktsepteeritavam alternatiiv, kuid ka siin on nüansse:

- Plussina katab majandust palju laiemalt, sest netovarade maksustamise puhul oleks mõõduks juba kogunenud omakapital.
- Probleemne on, et maks on kapitalilt, mitte kasumilt ja see mõjutab otseselt raskemas majanduslikus seisus ettevõtete jätkusuutlikkust.
- Endiselt on probleemne sektoriaalne jaotus (kuigi jaotus on ühtlasem majanduse mõttes, siis netovarade maksustamine mõjutaks suurelt just valdusfirmasid, sest neil on tavaliselt võõrvahendeid minimaalselt ja aktivas investeringud, mis on teises ettevõttes juba maksubaasiks).
- Peakontori hoidmine Eestis muutub vähem atraktiivseks.
- Maks on ka pankade järelevalveasutuste (Finantsinspeksioon, Eesti Pank ja Euroopa Keskpank) silmis kindlasti ebamõistlik, sest maksustab kapitali, mille maksimeerimine on järelevalve vaatest oodatud.
- Keskmiselt on ettevõtetel omakapitali osakaal bilansist 60%, mistõttu oleks sama maksutulu saavutamiseks vajalik maksustamise määr 1,5 korda kõrgem võrreldes bilansipõhise maksuga.
- Muus osas on maksu mõju sarnane bilansipõhisele maksule.

Pangaliit on valmis andma täiendavaid selgitusi esitatud ettepanekutele.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Katrin Talihärm
Tegevjuht